1878. X. évfolyam. 145. szám. Hétfő, julius 29.

Előfizetési árak:

Helyben és postán küldve:

Egy évre 10 frt — kr. Negyed évre 2 frt 50 kr.
Fél évre 5 „ — „ Egyes szám — „ 10 „

Előfizetési pénz a minden közlemény: FŐ-PIACZ, VECSEY-HÁZ FÖLDSZINT a szerkesztőségbe bérmentve küldendők.

Előfizethetni helyben:

TELEGDI K. LAJOS és ifj. CSATHY KÁROLY könyvkereskedésében s a szerkesztőségnél. — Egyébiránt a postahivatalok útján.

DEBRECZEN.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDÁSZATI HIRLAP.

A debreczen-vidéki „független ségi párt“ közlönye.

Megjelen hetenkint ötször: hétfőn, kedden, szerdán, csütörtökön és szombaton.

Hirdetési díj:

Óthasábos petitsorért 5 kr.

Nagyobb terjedelmü, mint szinten több izbeli hirdetések, alku szerint a legelsőbb árért.

Bélyegdij: minden beigtatásért külön 30 kr.

„Nyilttér“-en megjelenő közlemény óthasábos petit sora 15 kr.

Név- vagy bármentetlenül beküldött kéziratok nem vétetnek tekintetbe. — Ugyanitten kéziratok sem adatnak vissza.

Debreczen ünnepe!

— Julius 28. 1878. —

Vegyük-é kezünkbe a tollat, hogy megkisérejük leirását az ünnepélynek, melynek Debreczen városa a mai napon színhelye és szemtanuja volt?

Hol vagytok, az ihlet isteni adományával megajándékozott költők, hogy az utódoknak maradandó emlékül megénekelhetnétek e nap ünnepét egész magasztosságában, ugy a mint az valóban volt?!

Gyönge a toll, erőtlen a kéz s a véges elmének minden erőlködése kimerül, ha keresni akarja a szavakat, a fogalmakat, melyekkel mintegy visszatükröztetni óhajtaná méltóságteljességét a mai nap dicsőségének, — melylyel kifejezést adhatna ama lelkesedésnek, a mely Debreczen városa tiszta és független érzelmü lakossága által Simonyi Ernő, Helfy Ignácz és br. Baldácsi Antal képviselőjelöltjeinek rendezett fogadtatásnál megjelent polgárság lelkét áthatotta?:

Tudjuk jól, hogy hasztalanba vesz minden kisérlet. Azt az éljenriadalt csak hallani lehetett, de leirni nem. És elmondhatjuk a költővel, hogy: „egy ily nap dicsősége, s dijazva van az élet!“

Nemzetek életében vannak egyes mozzanatok, a melyek a történelem lapjain megörökitvék, évről-évre ünnepeltetnek a nép által, hogy századok mulva a késő utódok is emlékezzenek rája. De egyes városok beléletében nagyon ritkán fordulnak elő esetek, melyek a nemzetre is kiható fontosságuknál fogva alkalmul szolgáljanak arra, hogy emlékök évfordulatonkint ünnepeltessék.

De Debreczen városának a mai nap eseménye örökké feledhetlen ünnepét fogja képezni, mely hogy maradandó emlék legyen, nem fog szorulni a történelem rideg szavaira.

Öröm, s a boldogség érzete sugárzott vissza minden arczon; az agg is, ki a mai keserves és nyomorteljes világban ki sem kivánkozott csöndes magányából, ma összeszedve erejét, látni óhajtotta azon férfiakat, kik hazánk önállóságának kivivásáért küzdelemben őszültek meg.

Óh milyen isteni látvány volt! Hatvanezernyi néptömeg egy helyen, ugyanennyi ajkról egy éljen riadal. Ötszáz főre menő lovas banderium impozans menete; egyletek és társulatok saját zászlóik alatt; a közeli és távoli vidék számos küldöttei stb., mindmegannyi ékesen szóló jelei azon bizalom, szeretet és ragaszkodásnak, melylyel e város polgársága, sőt az egész haza jelöltjeink irányában viseltetik.

A kik a bizalmat, lelkesedést pénzen vásárolni szoktátok, kik az ajkakról zsoldért vezénylitek az éljen kiáltásokat; — jöttetek volna, s meglátjátok vala a különbséget, mely a fizetett és a szív legmélyéből önként eredő lángoló lelkesedés és viharzó üdvkiáltások között van. E szembeszökő különbség arczotokba kergeti a vért, hogy pirulni késztessen benneteket, ama cselekmények elkövetéseért, melyeket, hogy az általunk jelöltjeinknek rendezett fogadtatás ne sikerüljön, igénybe venni merészeltetek.

Ne csodálkozzék senki azon, ha talán kifejezéseinkben élesek vagyunk; önmérsékletünk teljességére van szükségünk, hogy midőn jogosan, a létező törvények korlátai között rendezett ünnepélyünk részleteit ecsetelni akarjuk: megtarthassuk a kellő higgadtságot.

Mert tisztelt polgártársaink, ha tudnátok, hogy a hatalom, már a minő ily városban mint Debreczen uralkodik, — mi mindent követett el, hogy e politikai aktus sikerültét lehetetlenitse? E hatalom apparatusával együtt felhasznált minden eszközt arra, mindenütt és minden irányban, miszerint akadályokat gördítsen arra nézve, hogy a független polgár, független érzelmeinek kifejezést adhasson.

De nem sikerült. Mai napság az önkény nem nyomhatja el többé az önzetlen hazafiságot. Avagy kérdjük, miért is ne legyen szabad szeretnünk azon férfiakat, kik hazájok iránti szeretetöknek annyi fényes példáját adták.

Ámde föllázadt kedélyünknek csöndet kell parancsolnunk; el kell türnünk a szenvedett sérelmeket és a rágalmakat, melyeket reánk szórnak. Sokkal szentebb az általunk védett ügy, hiszszük, semhogy azt bármily ármány sirba ásni képes volna. Előbb-utóbb elkövetkezik az idő, midőn hazánk népe, felébredve az aléltságból, melyben a reakczió szolgálatába állott képviselők működése idáig ringatta, közre fog munkálni a haza, annak szabadsága és jövője, boldogságának kivivásában.

S ezek után, midőn az ünnepély részletes leirásába bocsátkozunk, azon óhajnak adunk kifejezést, miszerint adja az ég, hogy Simonyi Ernő, Helfy Ignácz és br. Baldácsy Antal városunk függetlenpárti képviselő jelöltjei sokáig éljenek!!

Képviselőjelöltjeink fogadtatása.

A debreczeni függetlenségi pártnak egyáltalában nem volt szüksége arra, hogy képviselőjelöltjeinek fogadtatása czéljából hónapokkal ezelőtt előkészületeket tegyen. Nem volt szüksége rá, mert hiszen tudta, hogy e városnak minden polgára, kinek kebelében a hazaszeretet lángol, nem várja azt, hogy felszólittassék, ösztönöztessék arra, a mi kötelessége, legszentebb hivatása.

S pártunk nem is csalódott. Nem csalódtunk. Hitünket, meggyőződésünket megerősitve láttuk polgártársaink önkéntes, minden rábeszélés nélküli tettében, ennek folytán az ünnepély sikerének eredményében. Hogy e meggyőződésünk daczára mégis füződtek némely aggodalmaink az ünnepélyesség kivitele tekintetében, oka azon körülményben keresendő, hogy városunk hatósága tőle telhetőleg minden: elkövetett, hogy a fogadtatást minél inkább szük korlátok közzé szoritsa.

Gyönge kifejezést használtunk, s kimondjuk határozottan, hogy nem szük korlátok közé szoritani, de azt részben meghiusitani szándékozott.

Mert egy hét óta a polgármesteri hivatal nem cselekedett egyebet, mint idézte fel folytonosan azon testületek előjáróit, melyekről értesült, hogy jelöltjeink fogadtatásában résztvenni szándékoznak. Ez előljáróknak aztán volt mit hallgatni. Az ifjusági testületek gyülést tartottak a fogadtatás tárgyában; s mint tudják olvasóink, azokat a rendőrség szétugrasztotta stb.

Ily óriási pressió, természetesen a közönség körében a legnagyobb ellenszenvet szülte hatóságunk iránt; s igen természetes, hogy a fenyegetésekre mitsem hajtva, a mai napon megjelentek mindnyájan saját zászlóik alá sorakozva.

Ma délután egy órakor kezdett gyülekezni a banderium, s két órakor már 500 lovast számláltunk meg, kik a gyülekezési-tér hosszaságában meg nem férhetvén, két sorfalat kellett képezntök. Vértessy Lajos kitünő vezérlete alatt a bandérium két óra után sorakozni és indulni kezdett a vasuti indóházhoz.

Gyönyörü látvány volt. Midőn a bandérium eleje már az indóház közelében lehetett, a vége még a kis templomnál járt. Ezt megelőzte Hamza Miska és Zsiga Józsi bandája; kell-é mondanunk, hogy a nép ezrei folytonos éljen kiáltással kisérték a menetet két oldalt. Tizenhat polgárleány, tiszta fehérbe öltözve, fehér zászló alatt, mintha csak esküvőre mentek volna, virágkoszorut vive az érkező jelöltek elébe, valóban megható érzést keltett az ember kebelében. Az ártatlanságot jelképezték ők; arczukból szemeikből az önzetlen tiszta honszerelem sugárzott.

A banderium után helybeli egyletek és társulatok rendes egymásutánban következtek. Ezek után gróf Zichy Ernő ötös diszfogatja vitte pártunk elnökét Gaál Mihályt. Ezután következett a nyiregyházi, hosszupályii, h.-böszörményi, nagy létai, székelyhidi stb. küldöttségek, továbbá a kocsik hosszu sora, s végre a nép beláthatatlan tömege.

A vasuthoz kiérve, már mozogni is alig lehetett. A rendezőség, de különösen a függetlenségi kör alelnöke Nagy Jánosnak fáradhatlan ügyes rendezése folytán, itt is a legszebb rendben vártuk a vonat s ezen jelöltjeink érkezését.

Végre megérkezett a vonat. A kocsiból jelöltjeink közül Simonyi és Helfy léptek ki, e perczben egekig ható éljen kiáltás hangzott fel a légben, a mely visszahangzott a messze távolból százszorosan, s csak akkor akart szünni, midőn Gaál Mihály az érkező jelölteknek üdvözletet mondandó velt.

Végre csend lett, s pártunk elnöke következő szavakban üdvözölte jelöltjeinket.

Gaál Mihály üdvözlő beszéde a vasutnál.

Szeretve tisztelt képviselőjelölteink!

Ime maga a népnek őszinte nyilatkozata eléggé kitárja itt mindnyájunk előtt, mennyire méltányolta hazafiságtokat, mennyire méltányolta szilárd eljárástokat az országgyülés alkalmával. Általában mondhatnám Debreczen független választó polgárai meg lévén győződve arról, mikép csak is egyedül az önállóság, a függetlenség, a kormány biztos básisa: azt pedig jól tudván, hogy a hány országgyülésen jelen voltatok, mindenkor ezen elv kivitelében fáradoztatok, még pedig önzetlenül. (Lelkes éljenzés.) Felesleges mondanom, tolmácsolnom ezen érzületet, azonban (halljuk! éljen! szünni nem akaró éljenzés) röviden összefoglalom a jó kivánatokat, hogy mi nem kolossális monumentummal fogadunk „Isten hozott,“ hanem szivünk őszinte tisztaságából folyó érzelemmel. Annálfogva kivánom, hogy az Ur isten beenneteket a hazánk felvirágoztatására sokáig boldogul éltessen! (Viharos éljenzés.)

Simonyi Ernő felelete Gaál Mihály üdvözletére.

Tisztelt választó polgártársaim!

Mélyen meghatottan ezen nagyszerü, sem nem remélt, sem nem érdemelt fogadtatás által (éljenzés) alig vagyok képes szavakat találni, hogy kifejezést adjak azon hálás köszönetnek, a melyet önök ezen fogadtatása által érzek. Önök szives meghivása következtében megjelentem és megjelent Helfy Ignácz igen tisztelt barátom, hogy elmondjuk önöknek itten programm beszédeinket.

Tisztelt barátom báró Baldácsi, a kit önök a harmadik kerületben felléptettek külföldön van fürdőben s agg kora és beteges állapota folytán gátolva van, és orvosai nem engedték meg, hogy eljöjjön. Annálfogva nem vehetett részt a mai ünnepélyen.

Engedjék meg, hogy most röviden bevégezve azt mondjam: fogadják hálás köszönetünket; politikai véleményüket pedig majd a város kebelébe betérvén fogjuk elmondani (viharos, lelkes éljenzés.)

*

A lelkesültség határtalan volt. Az éljenek nem akartak szünni, s ekkor a nép felemelte a két jelöltet, s ugy tette a két paraszt-kocsira, mely számukra készen volt.

Megindult a menet befelé a városba, ekkor mir nemcsak az épületek ablakaiból szemlélte és mindenesetre gyönyönyörködött a közönség a bevonulás nagyszerüségén, de a ki szerét tehette, a házak tetejére állva kiáltott „Isten hozott“-at képviselőjelöltjeinknek.

S ha már a kivonulásnál a „tengernyi nép“ kifejezést használtuk, a bevonulásnál, midőn a tömeg kétszerannyira nőtt, hogy **nagyságát jelezzük, nem találunk nevet. Egy** egész óráig tartott csaknem, mig az indóháztól beérkezhettünk a „Bika“ vendéglőig.

Itt megható jelenet következett. Szép szavalat kiséretében adták át a leányok a két babérkoszorut.

Ekkor a nép ismét vállaira emelte Simony Ernőt és Helfy Ignácot, s ugy vitték szállásaikra, a hol megpihenve kissé, pártunk küldöttségileg kérte fel őket, a piaczon felállitott emelvényen programmbeszédeik megtartására.

Egy negyed óra eltelte után a küldöttséggel megérkeztek jelöltjeink, kiket, elnök Gaál Mihály az emelvényre vezetrén, a következő rövid szavakkal mutatott be:

Gaál Mihály bemutató beszéde a programmbeszéd előtt.

Mélyen tisztelt választó polgárok! Van szerencsém bemutatni Magyarország, kedves hazánk és édes anyánk önállósága és függetlensége mellett oly hosszas időn át mindenkor tántorithatatlanul megmaradó országgyülési férfiait. Ajánlom, hogy becses türelmökkel, mig elmondják hitelveiket, kisérni méltóztassanak. (Halljuk! Halljuk!)

Simonyi Ernő beszéde.

Debreczen városának tisztelt polgárai! (halljuk! halljuk!) Mindenek előtt engedjék meg, hogy a mint meghatottságomban szókat találok, hálás köszönetet mondjak azon valóban nagyszerü, azon szivélyes, azon igazán fejedelmi fogadtatásért, melyben bennünket részeltetni méltóztattak. (Éljen! Éljen!) Nem az aranynyal fizetett fény és pompa, (éljen!) hanem a nép szivéből eredő valódi lelkesedés az, a mi jutalmazza azon fáradságot, melyet az ember életében a közügyért tesz. (éljen, igaz!) Meg kell önöknek mondanom uraim hogy én meghivásuk következtében tisztelt barátommal Helfy Ignáczczal jöttem el. (hosszas éljenzés!)

Tisztelt barátunk báró Baldácsy Antal (éljen) ki agg kora és beteges állapota miatt egy külföldi fürdőben időzik, orvosa engedelmével nem távozhatik. nem jöhetett el, hogy e nagyszerü ünnepélyben részesüljön; hanem felkért engem levélben, hogy köszönjem meg nevében azon kitünő, kiválólagos megtiszteltetést, melyben önök őt részesitették. Ő szivesen fogadja el Debreczen városa harmadik választókerületében a képviselőjelöltséget. (lelkes éljenzés) Es a mi több, ámbár több kerületből lett felszólitva, hogy lépjen fel képviselőjelöltül, kijelentette, hogy ő Debreczen városon kivül a jelöltséget el nem fogadja.

Ezeknek rövid elmondása után, engedjék meg, hogy teljesitsem azon kötelességet, melyért ide jöttem. (Halljuk! halljuk!)

Önök uraim, arra hivtak meg bennünket, hogy mondjuk el programmunkat. — Ma uraim én önöknek nem tudok semmi ujat mondani, mert az én programmom nem változik esztendőről esztendőre, vagy napról napra. (Éljen! éljen!) Én midőn 10 évvel ezelőtt az ugynevezett 1867. évi közösügyes alku után a külföldről hazámfiai bizalma által hazahivattam, beláttam, hogy azon közösügyes alku mellett, nemzetem jólétének megállapitása, hazám jövőjének biztositása, lehetetlen.

Mir akkor azon programmot tüztem ki magamnak, hogy Magyarország önállását és függetlenségét kell vissza szerezni (éljenzés.) A mi programmunk uraim, tiz esztendő óta ugyanaz és az marad mindaddig, mig a Magyar nép támogatása által azt érvényre emelni és létesiteni igyekszik; igen egyszerü és igen rövid. Mi azt óhajtjuk és kivánjuk, hogy Magyarország legyen egy önálló és független magyar állam. (Helyes!) mely minden idegen befolyástól menten intézze ügyeit; mely a polgári közigazgatáson kivül teljes önállósággal bir a hadügy, pénzügy, a kül, belélet és közgazdászat minden ügyeiben (helyes! éljen!) Egyenyiből áll a mi programmunk és ennek létesitését minden pontjában ma szükségesnek tartjuk arra, hogy Magyarország jóléte megállapitva, jövője biztositva legyen. Uraim! midőn mi ezen programmot először kihirdettük, a nemzet mintegy ösztönszerüleg érezte, hogy ez a mire szüksége van a magyar nemzetnek. A magyar nemzet nem lehet nemzet, a mig nem önálló, független. (Ugy van, igaz.) Akkor uraim a magyar nemzet hévvel karolta fel ezen programmot, ámde az akkori kiegyezést létesitett párt emberek megtámadtak bennünket, gyanusitásokkal, rágalmazásokkal halmoztak el. Mi voltunk a felforgatók, a forradalmárok, földosztók, egy szóval minden a mi a világon nem jó. Mi türtük ezen vádakat, rágalmakat, anélkül, hogy azoknak megczáfolását megkisérlettük volna is; mi müködtünk szilárd meggyőződésünk és elveink szerint, és meg voltunk győződve, hogy a magyar nemzet előbbutóbb át fogja látni, hogy igazunk van. (Ugy van! helyes.) Tiz év óta megjövendöltük mindazon szomoru eseményeket, következményeket, melyek azóta a nemzetet érték; és midőn tiz éri tapasztalat után a nemzet látja, hogy nekünk csakugyan igazunk volt, már most nemcsak egyes kerületekben, hanem országszerte kezdik felkarolni ezen elveket, (Helyes.) a melyekről meg van győződve a nép, hogy helyesek, hogy tudniillik képesek Magyarország önállóságát, függetlenségét létrehozni, és Magyarország jólétét megalapitani, jövőjét biztositani. Én nem tagadom, hogy első sorban mi a Magyarországot lakó magyar ajku népekre épitjük reményeink beteljesülését; mert hiszen, ki lenne más a ki lelkesülne ezen hazáért, a ki kivánná a haza önállóságát, mint a magyar nép. Nekünk meg van az a szerencsénk, hogy midőn hazánkért fellángol kebelünk, nem olvassuk meg számunkat, nem olvassuk az ellenség számát is, hanem küzdünk, ha szükséges életre, halálra, hogy megmentsük a hazát, (Eljen! ugy van! éljen!) Uraim biztosak lévén abban, hogy Debreczen város tisztelt polgáraiban ilyen hazáért lángoló érzelem ég, ezen biztos reményben, ezen hitben jöttünk önök közé, ezen hitben fogadjuk el önök meghivását. Uraim! ezen választásnak, melynek ma küszöbén állunk, igen nagy fontossága van (igaz!) Nem a mi csekély igénytelen személyünk teszi ezt fontossá, hanem teszik azon elvek, melyeknek ez idő szerint mi vagyunk szerény képviselői (éljen éljen.) Ha uraim személyes érdekü volna a kérdés, akkor én bármennyire becsülöm is Debreczen város meg tiszteltetését, bizalmát, nem fogadtam volna el ezen meg hivást, ha az én személyem és ellenjelöltem személye közt, ha Simonyi Ernő és Tisza Kálmán közt lenne a választás, (le Tiszával! Eljen Simonyi Ernő) (halljuk) ha mondom az én személyem és ellenjelöltem személye közt lenne a választás, nem fogadnám el a küzdelmet, mert én uraim szerényen beismerem, hogy én személyes érdekben és ahhoz csatolt érdekekben, különösen Debreczenben nem versenyezhetem. Ő megmondotta önöknek minapi beszédében, hogy ifjuságának első éveitől itt van, hogy itt lépett először politikai pályára, itt küzdött önökkel nehéz időkön át; én nem mondhatom azt; én igénytelen polgár, ezen városban még nevemről is alig ismeretes. — Én tehát személyes tekintetekből itten pályázni, versenyezni, egy pillanatig sem fogok, hanem azon nagy, azon szent elvek alapján, melyektől lelkem át van hatva, melyektől meggyőződésem szerint hazám jövője, jóléte feltételeztetik, ezen elvek alapján kérem és fogadom önök bizalmát. Ezen a téren bár érzem erőtlenségemet, versenyre kelek a legerősebbel, (éljen.) Mert bármi gazdag legyen valaki befolyásban, hatalomban, érdemekben, a hazaszeretetben nem hagyom magam meghaladni senkitől. És ezért uraim! nagy fontosságu ezen választás, a mely küszöbön áll. Önöknek itélete, önök határozata ki fog hatni egész Magyarországra (ugy van!) nagy befolyással lesz az osztrák-magyar állam mindkét országára; nagy befolyással lesz az egész Európára. Uraim önöknek itélete és szavazata dönt a most küszöbön levő magyarországi választásoknál. — Önök uraim a választások első napján fogják itéletöket kimondani és azon itélet, — melyet hozni fognak, — roppant, végetlen befolyással lesz országszerte a választásokra. Uraim Bécsben látni fogják azt, hogy bármi egyezséget kötött is a magyar kormány (közbe kiáltás: nem a magyar kormány, hanem Tisza Kálmán) és a most elosztott országgyülés többsége bármit törvénybe igtatott, ezen egyességre a magyar nép most adja helyeslését vagy nem helyeslését, — most mondja ki az itéletet, és ha a magyar nép nem helyesli, nem szentesiti ezen törvényeket, utat módot kell találni, hogy mielőbb megváltoztassanak. Önök uraim! ha szavazataikkal helyben hagyják azon kormányzati rendszert, melyet a mostani kormány követett, (sohase!) akkor Magyarország továbbra is osztrák gyarmat fog maradni, akarata nélküli tartozéka és tartománya lesz az osztrák birodalomnak. De ha önök elkárhoztatják ezen politikát, akkor uraim Európa látni fogja, hogy a magyar nemzet, még a külpolitikában is akarja éreztetni akaratának és szavának sulyát, hogy azt ugy mint falka juhot akár kinek akarata szerint kormányozni nem lehet. És ezért uraim! fontos azon választás, melynek küszöbén állunk most. En kérem önöket uraim! hogy félretéve minden emlékre való tekinteteket, félretéve minden más érdeket, csupán csak a haza szent ügyét tartsák szem előtt és lelkiismereteik sugallata szerint adják szavazataikat mellettünk vagy ellenünk, a hogy meggyőződéseik parancsolják.

Az ég vezérelje önöket itéletökben, Isten sugallja elhatározásukat és vezesse ugy, hogy elhatározásuk által a közös haza, a közös anya, felvirágzásához járuljanak. (Éljenzés.)

Engedjék meg önök uraim, én megvallom, hogy zavarban vagyok, midőn azt mondják, hogy én mondjak programmot. — Az én programmom ismeretes, nem változott egy hajszálnyit is (élénk éljenzés) mióta először felállittatott. (Éljen, ugy van!)

Hanem csodálom azt, csodálatomat kell kifejeznem a felett, hogy azon kormány, a mely egy egész országgyülésen át programm nélkül kormányzott és valóban szomoru és szerencsétlen eredményekre jutott kormányzásával, hogy azon kormány most se ad programmot, (Ugy van) a jövő országgyülésre. En figyelemmel olvastam azon jól átgondolt beszédet, a melyet a miniszterelnök ur mondott a minap.

Mit mond ő? Hogy az erdőtörvény, hogy a büntetőtörvénykönyv egyes részei, hogy a polgári tankönyv egyes részeinek elkészitése és más belügyi kérdések iránt hozandó törvények szükségesek.

Ez uraim! nem képezheti a mi viszonyaink közt egy kormány programmját.

Hogy mi fog a jövő országgyülésen szőnyegre kerülni, azt én e pillanatban megmondani képes nem vagyok. Mert hiszen az a többség elhatározásától függ és eddigelé én, és az én elvbarátaim, többséggel nem rendelkezünk; tehát nem a mi feladatunk megmondani azt, mik lesznek az országgyülés teendői, hanem azoké, a kik többséggel rendelkeznek.

Két dolgot azonban mondhatok mégis, a melyeket csodálok, hogy a miniszterelnök beszédében fel nem találok.

Az egyik nagy fontosságu kérdés, mely az által tündöklik a miniszterelnök beszédében, hogy róla egy szóval sincsen említés téve. Ez egy uj honvédelmi törvény meghozatala. — A honvédelmi törvény 1868-ban 10 évre köttetett meg; ez tehát már lejárt és igy a törvényhozás további intézkedése nélkül decz. 31-én tul senki sincsen, a ki hadkötelezett legyen; tehát a törvénynek meg kell alkottatni, különben a védrendszer meg fog szakadni.

Azok, a kik a közös vámterület és bankügyben való csufos eljárásuk által oda adták azon egyedüli módot, a mely által Magyarország zilált pénzügyei rendezhettek volna azok azt mondják, hogy kell nagy megtakarításokat eszközölni a hadseregre nézve. Nem mondom, hogy lehetséges legyen oly megtakaritásokat eszközöli, melyek a kiadások és bevételek közti egyensulyt helyreállitsák, de lehet költség nélkül igen nagy és nevezetes megtakaritásokat eszközölni.

Ámde sem a miniszterelnök, sem más nevezetes kormányférfi programmbeszédében erről semmi említést nem tett.

Miért? Mert nincs reményük, hogy azon politica mellett, melyet ők követnek azon csuszó-mászó állati politica mellett (élénk helyeslés) lehetséges legyen elérni azt, hogy a hadsereg tetemesen leszállittassék. Ha pedig ez el nem érhető, akkor nem hogy a pénzügy végleges rendezésére, hanem javitására nézve sem tehet semmit. Azon körülmény tehát, hogy erről sem a miniszterelnök, sem elvtársai és támogatói nem mondtak semmit előttem igen gyanus körülmény és az gyanittatja velem, hogy ők képtelenek arra, hogy azt megigérjék, hogy ezen a részen nevezetes pénzügyi megtakaritásokat lehet eszközölni. (Élénk éljenzés.)

A második dolog uraim a miniszterelnök beszédében mellékesen van érintve, de kimagyarázva nincsen, a mirenézve azonban azt látom, hogy a kormány minden követői megérintik a kérdést, ez az, hogy a törvényhozásnak kell az adótörvényekkel foglalkozni.

Uraim! tudom, hogy a miniszterelnök védte magát azon vád ellen, hogy a mult országgyülés meddő volt. Alkotott az ugy mint a megelőző időkben törvényt annyit, hogy ezzel 10 év óta vastagabb a törvénykönyvünk mint az 1000 éves corpus juris. (Igaz, ugy van.)

Nem abban van a hiba, (halljuk!) hogy kevés a törvényünk, hanem abban, hogy rosz! (Élénk helyeslés.)

Hanem mindezen sok századra menő törvényeknek törvénykönyveinkben, a melyeket 1867 óta alkottak az országgyülések nagyobbrészét adó törvények képezik. (Ugy van.)

Adótörvények hozatalára tehát azért mert azok hijányában volnánk egyáltalában szükség nincsen, hanem igenis volna szükségünk jobb adótörvényekre. —Tehát én őszintén megval-

megnyitás!

önségnek, hogy itt helyben
e házában,
ben
zletet

lügyeletem alatt készült
abb áron mindenkor dus

r Sámuel,
ruhakereskedő.

Papirgyári-raktár, Bécs I. Wolfeugasse Nr. 8.
Mintákat kivánatra ingyen küldetnek. (269.)

kösei könyvnyomdájában.

lom a 10 évi tapasztalás után: attól kell félni, hogy midőn adótörvények átvizsgálásáról van szó, hogy akkor tulajdonkép azok, a kik ezt inditványozzák, adófelemelésről akarnak szólani. Én megvagyok győződve, hogy az ország (halljuk) nincs azon állapotban, hogy az adó még magasabbra emeltessék. — Ezeu két körülményre tehát, óhajtottam önöket figyelmeztetni, mint olyanokra, a melyeknek egyike elhallgatva, másika bizonytalanul jelezve volt a miniszterelnök beszédében.

Engedjék meg, hogy igen röviden még egy pár megjegyzést tegyek, azon jól átgondolt és előre tanulmányozott beszédre, melyet a miniszterelnök ur mondott. (Halljuk!) Mert azt meg kell vallani, hogy ő nehéz körülmények közt jutott a közönség elé. Nem olyan könnyü volt számolni eljárásáról, nem olyan könnyü volt számolni azon bizalomról, a melyet Debreczen városa ráruházott; ő tehát nehéz körülmények közt beszélt, és azért ezen nehézségeket méltányolni kell. És ha csak az volna, hogy itt egyedül Tisza Kálmán személyesen beszélt, én nem is fognék észrevételeket tenni ellene, hanem miután itt a magyar kormányelnöke is beszélt, a mint ő maga is mondta: „annak a mit a kormányelnök mond befolyása van, bárki legyen az" kötelességemnek tartom egy pár szóval reflectálni azokra a miket mondott, (Halljuk!) a keleti kérdésre és azon háborura, a mely hazánk délkeleti határán nem régen elvégeztetett.

A miniszterelnök ur azt mondta, hogy volt egy párt az országgyülésen, a mely eleitől fogva azt kivánta, hogy szakitsuk meg az alkut szomszédainkkal és izenjünk háborut Oroszországnak. Uraim! Ez nem áll. Ez ferditès, ez szándékos ámitás! (Helyeslés) mert ilyen követelés az országgyülésen nem volt. Olyan párt nem volt, a mely ezt kivánta volna.

Hanem mégis volt egy nagy, egy nevezetes és olyan párt, a mely felett csak nehány szavazattal győzedelmeskedett a kormány, a mely azt kivánta, hogy azon alkudozások, a melyeket a mi kormányunk az osztrák kormánnyal folytatott: el ne fogadtassanak. — De nem azt kivántuk mi, hogy vessük el tökéletesen és semmi alkura ne lépjünk, hanem oly alkut kivántunk, a mely külön mindenik félt békésen kielégiti és a melyben mindenik fél megnyerje igazságos követeléseit. (Ugy van) mert csak az ilyen alku lehet tartós és elfogadható (Elénk helyeslés) és jó barátságot és szomszédos viszonyt, csak oly emberek közt lehet fentartani hosszu ideig, a kik egymás jogait és követeléseit tiszteletben tartják. (Ugy van, helyeslés.)

Uraim! a mi Oroszországot illeti, igenis volt egy idő, midőn mi azt mondottuk, Oroszország egy nagy háboruba keveredik török szomszédainkkal, ha győzni fog, nem csupán a törökök veszitnek, hanem mi is, mert Oroszországnak terjeszkedése mindig közelebb hozza őt a mi határainkhoz; és Oroszország oly hatalom, mely hóditási politikát követ és követett.

Ha tehát meghódítja szomszédainkat, akkor mi ránk kerül a sor; és önök is tudják, hogy erre nézve a mindenféle szláv izgatások már is előkészitették a talajt honunkban. — Ilyen körülmények közt, mi jobbnak láttuk, ha akkor, a mikor Törökországban egy hatalmas szövetségesünk volt, hogy akkor támadjuk meg az oroszt, akkor, mikor alig tudja magát fentartani. Nekünk pedik több, mint egy millió katonánk volt. — Amde a miniszterelnök ur azt mondotta, hogy katona van elég, de a magyar vér drága (Közbekiáltások: Most nem az?)

Hát ugy biz' az, — drága, ha ontatik olyan dologért, mely nem Magyarország érdekét, nem Magyarország dolgát illeti. De uraim! valamint igen számosan vannak itt ezen társaságban, mondhatnám néptengerben, a kik ontották véröket a szabadságért 1848/9-ben. Nem tartottuk azt akkor oly drágának, hogy a szabadságért, ki ne ontottuk volna! (Hosszas éljenzés) Ugy most sem szabad annak drágának lenni, ha az ország érdeke, az ország biztonsága ugy kivánja.

Különben uraim! miért tart fenn, több mint egy millió hadsereget? Azért, hogy templom parádékra járjon? Igaz, hogy ott vér nem folyik, de azért kár oly nagy költségen százezerekre menő ép karokat elvinni.

Azt mondta a miniszterelnök beszédében, hogy elejétől fogva arról gyanusittatott a kormány, hogy a bécsi kormány közt, vagyis a közösügyes külügyi kormányunk közt és közvetlen a magyar kormány közt is a háborura nézve elejétől fogva meg volt a megegyezés Oroszországgal, — arra nézve, hogy Bosznia és Herczegovina elfoglaltassék. No hát uraim! az igaz, hogy gyanusittatott azzal; ő itt azt megtagadta határozottan, ugy a mint határozottan megtagadta az országgyülésen is.

Ő beszélt itt Debreczen városában e hónap 14 én; négy nappal később az angol parlamentben volt külügyminiszter azt mondotta, — hiszen mindenki előtt tudva van — hogy ezen 2 tartományra az egyezség, a 3 császár t. i. az orosz-porosz- és osztrák császár között már 5 évvel ezelőtt meg volt csinálva.

Uraim! én nem vagyok képes a miniszterelnök urral vitatkozni. Amde azt mondom, hazudtolja meg az angol miniszterelnököt, hogy nem mondott igazat (Helyeslés.)

Azt is mondhatta még uraim! hogy a mit mi Angolország részéről dicsőséges politikának nevezünk, midőn a török kormány, — a török szultán megegyezésével egy török szigetet elfoglalt. Dicsőséges politikának nevezzük; de midőn Magyarország azt teszi, — hibázik. Uraim! az angol miniszterelnök, — ugyanazon alkalommal, melyet emlitettem az imént, azt mondja: „Az angol kormány minden módot megpróbál, hogy Törökország területi épségét biztositsa!" — E czélból kötötte 1856-ban a párisi szerződést, a hol Európa 7 legnagyobb hatalmassága jótállott azért, hogy Törökország épsége sértetlen marad; de az angol kormány nem elégedett meg ezzel, — külön 3-as szövetséget kötött franczia és osztrák birodalommal, melyben kötelezi magát, hogyha bármikor megtámadtatik Törökország, ezen három hatalmasság hadat izen Oroszországnak.

Amde, uraim! azt mondja az angol miniszterelnök, hiába keresett más szövetkező feleket, nem akartak Törökországért semmit sem tenni. Belátta az angol kormány, hogy önmagának kell cselekedni, és hogy önmaga cselekedhessék, elfoglalt egy olyan szigetet, hogy azután egy nagyobb katonai állomást készitsen és megtámadja az oroszokat, bármikor fenyegetik a törököket.

Ez uraim! egészen más politika, mint azon politika, mely a mi hadfiainkat Boszniába vezeti. (Ugy van! Igaz!) Angolország nem a törökországi szeretetért, hanem a saját érdekeinek megóvása szempontjából erősíti állását meg keleten.

Mi uraim! a legyőzött Törökországra rárohanunk és másokkal osztozkodunk, mi is elkapunk 2 tartományt, miután Törökország, s e két tartomány semmit sem tett; osztozkodunk Törökország zsákmányán, ugy mint osztozkodtak elődeink — Lengyelországon. (Derültség.)

Higyjék el uraim! hogy ezen nyeremény, ezen két tartomány, ha hozzánk csatlakozik, csak veszthozó lesz, nem áldásos; ez sok bonyodalomnak, bajnak lesz oka ezentul.

Azért egészen más állás az, melyet mi elfoglalunk Törökország iránt és egészen más állás az, melyet az angol kormány elfoglal. Nem én mondom ezt, mondja maga az angol miniszterelnök, minőn előterjeszti azon szerződést az angol országgyülésen, melyszerint Cyprus szigetét elfoglalja.

Uraim! sok megjegyzést kellene még tenni a miniszterelnök volt beszédére, hanem attól tartok, hogy az idő nagyon előre halad és fenyegető is lesz, épen ugy, mint volt, midőn 3 évvel ezelőtt szerencsém volt ezen helyről szólni. Nehogy az eső megzavarjon bennünket átengedem helyem tisztelt barátom, Helfy Ignáeznak.

Engedjék meg, hogy még egyszer kifejezzem hálámat és köszönetemet, midőn bizalmukkal tiszteltek meg és engem szólitottak fel képviselőjelöltökül (Hosszas éljenzés.) Fogadják szives hálámat és köszönetemet, nem — mint előbb mondám — személyem iránt tanusitott megtiszteltetésért, hanem hogy azon elveket, melyeknek én egyik szerény képviselője vagyok, felkarolták és Isten segedelmével győzelemre akarják juttatni. (Viharos éljen kiáltások.)

Isten vezérelje elhatározásukat, és engedje, hogy boldogul és jólétnek örvendve sokáig éljen e haza! (Szünni nem akaró éljenzés között lelép a szószékről s helyét Helfy foglalja el.)

Helfy Ignácz beszéde.

Tisztelt választó polgárok! Utban erre jövén, sokat gondolkoztam a szavakról, melyeket önöknek elmondani szerettem volna, de megvallom, hogy mikor e város kapuin beléptem, midőn láttam magam előtt a lelkesedés megtestesedését az ezer meg ezerre menő néptömegben, minden gondolatom elenyészett elméből, meggyőződtem, hogy hiába való itt a beszéd, mert annak az volna a czélja, hogy a haza iránt lelkesedést keltsen; ámde kell-e önökbe lelkesedést kelteni? Nem, felesleges munka volna. (éljen!)

Ellenkezőleg azt tanácsolnám bizonyos uraknak odafent, kik a politika posványában bele mélyedtek, hogy jöjjenek le lelkesedést meriteni, önökből, (éljen! éljen!)

Felesleges továbbá az én hosszas beszédem azok után, a miket igen tisztelt barátom, Debreczen város I, választókerületének képviselőjelöltje elmondott. Épen oly szép, mint igaz volt e beszéd. Igaz, hogy az én tisztelt barátomnak könnyü volt a feladata. — Ő egy férfiuval áll szemben, ki beszélt sokat és jól is, egy férfiuval, ki cselekedett még pedig sokat és pedig igen roszul. Egészen különböző az én helyzetem. En szemben állok egy férfival, kit a magán életben tisztelek, becsülök, de politikailag szemben állok egy férfival, ki se nem beszél, se nem cselekszik.

(Taps. Eljen! nagy derültség.)

Mit mondandó legyek tehát, lehetetlenség megtámadni valamit a minines. — (éljenzés, derültség.) Ő igaz azt mondja, a társa is a harmadik választókerület volt képviselője is, hogy elmondja Tisza Kálmán ugy a házban, mint a választók előtt a maga programmját, mi arra igen szivesen esküszünk. No hát akkor én is szerezhetném magamnak azt a kényelmet. Simonyi Ernő elmondta a programmot, én arra esküszöm és köszönöm a megtiszteltetést. (Eljen, éljen.)

De nem teszem uraim! mert tudom, hogy a polgároknak joga van, a választópolgárnak azt kérdezni azon férfiutól, a kit a polgárok bizalmokkal felruháznak, a kire felruházzák azon jogot, hogy helyettök a törvényhozás termében ne csak szólljon, hanem cselekedjék. Cselekedjék szavazatával; joga van, kivált megkérdezni, milyen irányban akarsz működni? milyen uton-módon véled javunkat előmozditani? (Ugy van!) Tisztelt polgártársaim! más helyeken ilyen alkalommal hosszasan, részletesen szoktam nyilatkozni, itt ezt nem fogom tenni, nemcsak azon okoknál fogva, melyeket Simonyi Ernő és én magam elmondtam, de egy főoknál fogva, mert önök kebelében röviden lehet előadásomat tartani.

Az én programmom a jövőre nézve — mert hogy eddig mi volt, azt a multból tudhatják önök — Magyarország politikájára nézve az, hogy tenni kell épen ellenkezőjét annak mindenben, mit Tisza Kálmán mai napig tett. A ki igy a belügyekben mint a külügyekben, ellenkezőjét fogja tenni annak, a mit a jelenlegi kormány eddig tett, boldoggá fogja tenni Magyarországot, biztositja jövőjét. Ellenkezőjét kell tenni annak, a mit tett a belügyekben, nevezetesen meg lett kötve a vámterület alapján a szerződés. Magyarország java, boldogsága megkivánja, hogy önálló közgazdászati ügyeire vonatkozólag önálló vámterülete legyen. (Ugy van!)

Meg lett kötve a szerződés az osztrák nemzeti bankkal, hogy Magyarországon is állitson fel egy fiók bankot, a melynek czélja ugyan más lesz, de tényleg éppen olyan lesz, mint volt az eddigi. — En az ellenkezőt óhajtom, én azt mondom, hogy Magyarország csak ugy képes pénzügyileg felvirágozni, ha önállólag rendelkezhetik pénzével és rendezheti ügyeit. Tehát fel kell állitani az önálló magyar bankot.

A magyar kormány megkötötte a szerződést az osztrákkal, a melynek folytán azon gőzösök, a melyek elmennek keletre, a hova Magyarország nem küldhet semmit és vissza jönnek azon hajók, s azért hogy üresen ne jöjjenek haznak onnan olyan portékákat, a melyre Magyarországnak szüksége nincsen, mivel itthon is megvannak s csak azért hozzák, hogy versenyt hozzon létre.

Ezt meg akartam szüntetni. Akarom, hogy mi ne költsünk ezekre százezreket azért, hogy hiába elvesszenek. (Elénk helyeslés) Ellenkezőjét kell tenni mindennek, a mit Tisza Kálmán és az ő pártja tett. Magyarország külügyi érdekei megkivánják első sorban, hogy ezt a fajt megőrizzük a szláv tulterjeszkedéstől; ebben áll Magyarország jövőjének veszélye. — Ne felejtsük, hogy hozzánk a szláv fajok vannak legközelebb, a melyek hagyomány képen azt tartják, hogy a magyar nemzet ide be jött, betódult közibök ékelte magát és ellenségként tekintenek minket: alig lesik a perczet, hogy fejünk felett össze csapjanak és a szláv birodalmat megalapitsák.

Ez képezi Magyarország államiságának veszélyét, ezért mindenek előtt Magyarország külügyi politikájának oda kell irányulni, hogy a muszka hatalom terjeszkedését meggátolja, korlátozza. (Elénk helyeslés. éljenzés.)

Ennek épen ellenkezője történt, hiszen tudjuk benne van a hirlapokban, a napokban talán épen e perczben hadseregünk átlépi Bosznia és Herczegovina határát.

Uraim! előttem szólott tisztelt barátom érintette, mily sulyos következményei lehetnek e végzetteljes lépésnek. Igen is igaza van. Azt tartja a közmondás, hogy az étvágy evés alatt jő; diplomátiába azt ugy kell magyarázni, hogy mig az egyik hatalom eszik, addig a másiknak megjön az étvágya; és ime már is látszik ez, mert tudva van, hogy Bosznia és Herczegovina occupatiója ténynyé fog válni, már is megindult a mozgalom és méltóztassanak megnézni, mily nagy az inger az olaszokban a mi monarchiánk ellen. És nagyon könnyen megtörténhetik, hogy ezen két kis tartományért talán kénytelenek leszünk odaadni nagyobb tartományt, a melyre már milliókat ráköltöttünk.

Bosznia és Herczegovina politikailag Magyarországra nézve nem növekedés, hanem valóságos epidemia. Az volt az az olvasztó kemencze — hogy éljek azon kifejezéssel, a melyet a miniszterelnök használt — a melyben a muszka hatalom a szláv államokat táplálta, főzte, mindaddig mig sikerült a török birodalmat a legvégsőre szoritani.

Most a muszkának nem volt forrább vágya minthogy hozzánk helyezze át e kemenczét hogy légbe röpitse a mi monarchiánkat, és igen tisztelt polgártársaim el lehetnek készülve még arra is, hogy ezen ajándékot meg kell fizetni, még pedig az osztráknak, már is hire jár Bécsben, hogy miután Boszniát és Herczegovinát Magyarországhoz fogják csatolni következőkép a quotát emelni kell Magyarország részére, mert miután nagyobb a népesség, tehát többet is kell fizetni, ugy hogy tehát egyrészről fizetni kell boszniai és herczegovinai testvéreinknek, nekik utakat csináltassunk, iskolákat alapitsunk, katonaságot tartsunk, hogy a rebelliákat elnyomjuk, másfelől azonkivül még jutalmat adjunk az osztráknak, hogy kegyes volt minkvt ezzel megajándékozni. (Elénk helyeslés.)

Tisztelt uraim! Jól méltóztatnak tudni, hogy abban a két kérdésben, ugy az Ausztriával való kiegyezés, mint a külügyi kérdésre nézve az országházban ugy mint a nép közt alig volt nézet különbség, mindenki egyformán érezte, óhajtotta a kiegyezésnél, hogy ott meg legyen óva, hacsak lehet ily kiegyezési uton; meg legyen óva Magyarország anyagi érdeke a keleti kérdésre nézve; nézete egy szó, egy érzület volt, hogy meg kell akadályozni a muszka terjeszkedést és a mennyire lehet, segélyére kell menni a törököknek. (Helyeslés, éljenzés.) Mondom nem volt hang, a mely merte volna az ellenkezőt állitani, és mégis mindkettőnek ellenkezője történt. Most önökön a sor itéletet mondani; és tisztelt polgártársaim, az alkotmány jól megértve és jól gyakorolva: igen szép, a lehető legfényesebb intézmény, a melyet képzelni lehet; oly összhangzólag van berendezve e három tényező, az alsó ház, mely a népből áll, a felső, a nagy birtokosok és a fejedelem az ország legfelségesebb tényezője, hogy az egyiknek épen annyi hatalma van, mint a másiknak; igy a királynak fenn van tartva a szentesitési jog, nála nélkül semmi törvény törvényerőre nem emelkedik. Ez igy van, ez igy helyes.

De fel van tartva a nép számára a szentesitési jog; mikor az országgyülés befejezte munkáját, akkor a kormány ujból tartozik apellálni a nemzetre, összehivni a nemzetet. Mire való e választás? Miért nem rendeli el, hogy legyen választás 50 évben egyszer? a mi nagyon kényelmes lenne, különösen egyes emberekre nézve. (Elénk helyeslés.) Történik ez azért, hogy a meghozott törvények a nép szentesitése elé bocsáttassanak. Önök hivatva vannak — mondom — itélni a felett, jogosan járt-e el a kormány, a midőn a kiegyezést ugy megkötötte, a mint megkötötte, és helyesen járt-e el a kormány a külügyi, keleti dolgokban. (Közbekiáltás, nem helyesen.)

Ez az első ok, a miért oly rendkivüli fontossággal bir a most küszöbön álló választás; de még egy másik fontos ok van. Ne felejtsék azt el soha, hogy mi rendkivüli viszonyainkban nem állunk önmagunkban önállólag, szem előtt kell tartani, hogy szemben állunk egy másik állammal Ausztriával. Ez az Ausztria lépésről lépésre kiséri nagy figyelemmel ennek a népnek véleményét, hangulatát és nyilatkozatait. — Ha most kérem ez az Ausztria látni fogja, hogy e népnek, mely éveken at panaszkodott, sirt, rimánkodott, hogy megértesse, hogy nem birja el a terheket, — ezen könnyiteni kell és mégis sulyosabbá lettek azok, ha látja, hogy ez a magyar nép meghunyászkodva nemcsak, hanem ráadva szavazatát azokra és többségre hozva azokat, a kik ezt cselekedték, akkor nemcsak Ausztriában, hanem Európaszerte az lesz a meggyőződés, hogy e nép éretlen az alkotmányosságra, sőt joga lesz azt mondani érdemetlen is rá.

De ha a magyar népben van önérzet, most én azt mondom, hogy szégyen lenne, ha 50 szavazatot kapnának széles Magyarországon. Ha kap is egynehányat szedje ám Boszniában, de nem Magyarországban.

Különösen önökre, Debreczen polgáraira nézve fontossággal bir azért, mert mindenki tudja, hogy azon férfiu, a ki körül az egész országgyülés alatt azon többség csoportosult, mely e törvényeket megszavazta: ezen férfiut önök adták Magyarországnak; Debreczen város első választókerülete küldte oda. Önöknek, mindnyájoknak vállán fekszik a felelősség terhe. Az egész ország lázas türelmetlenséggel várja, hogy miként fog most itélni Debreczen sajat képviselője felett; várja az ország, és mondhatom várja — Európa.

Azon idő alatt, mig III Napoleon élt és uralkodott, minden uj érkor egész Európa leste, milyen beszédet fog mondani, ebből következtetvén, hogy béke lesz-e vagy háboru? — Ugy vagyunk most uraim! a választásokkal. A jelenlegi országgyülési választásoknak ura, királya — Debreczen, azt lesi az egész ország.

Jövő hétfőn; aug. 5-én az egész ország nézni fogja a táviratokat, hogy miképen szavazott Debreczen és különösen annak első választókerülete. Ha önök ezen szavazatukkal ujból megfogjak erősitni, pecsételni a nemzet oly hangosan kiáltó akaratát, akkor az ország és a világ tudni fogja, hogy e nemzetnek lehet ugyan rosz politikával ártani, de mikor visszakapja saját szavazati jogát, azokat megfogja büntetni és kiveszi kezökből azon fegyvert, melyet kezökbe adott.

Ellenkező esetben az ország népe kétségbe fog esni és azt mondja, miért mondjunk mi ellentétet akkor, midőn azon polgárok maguk is, kik legjobban ismerik, felkarolták ifju korától fogva, mert ellenkezőjét hirdette mindannak, a mit ma cselekedett, ez kétségbeejtő lesz.

Végtetetlenül sajnálom t. választópolgárok, hogy elmélkedésemet tovább nem füzhetem; tekintettel kell lennem arra, hogy önök ily nagy tömegben összetolulva sokáig nem állhatnak.

Legyen szabad rövid beszédemet egy kéréssel befejezni: A fogadtatás, melyben ma önök minket részesitettek, valóban oly rendkivüli, oly meglepő, hogy nem hiszem, hogy ezt ember ki jelen volt, habár 100 évig él is, — elfeledje. Óhajtom, hogy a mily szép volt ez, a mennyire megtiszteltek minket a polgárok, mikor kimutatták mennyire értik, át vannak hatva az alkotmányos actusnak rendkivüli fontosságától, ép annyira óhajtandó, hogy senkinek akár ellenfélnek, akár bárkinek is ne lehessen kifogása, hogy mégis volt valami kis zavar, a melynek sok ember nagyon örvendene. Engedjék meg azon kérést, hogy a mily szép rendben ide jöttek és kisérni szivesek voltak, ép oly szép rendben sziveskedjenek szétoszolni, kiki a maga hajlékába. (Hosszas éljenzés.)

Hogy igy barát és ellenfél egyiránt kénytelen legyen beismerni azt, hogy Debreczen városának polgárai nem csak azért gyültek össze, hogy alkalmuk legyen éljenezni, lármázni; hanem maguk viseletéből is kitünjék, hogy egy fontos politikai actust végrehajtani jöttek ők ide és midőn kellő komolysággal végre is hajtották, a legnagyobb rendben haza mentek.

Szivemből kivánom, hogy az ur Isten önöket jó egészségben boldogságban megtartsa, és hogy a jövő hétfőn aug. 5-ke, azt a hirt vigye Magyarországnak, Európának: hogy Debreczen város polgárai méltóknak mutatták magukat hazájukhoz. (Viharos éljenzés.)

Ezután Gaál Mihály következő szavakat intézte a közönséghez:

„T. választó polgárok! En meg merem igérni az önök nevében, önök elhatározását, miszerint a nép szava isten szava leend a választások napján; és a mit itt most kitüntettünk, akkor tettel fogjuk beváltani. Most pedig nevükben a t. kedves követjelölteknek szives köszönetüket nyilvánitom és nagybecsü előadásukért méltányos köszönetet szavazok."

Ha azt irjuk, hogy a két programmbeszéd elmondása után hosszan tartó éljenzés következett, mitsem mondtunk, mert az öröm és lelkesedés, mely a tenger tömeget áthatotta, kimondhatatlan.

A legszebb rendben, a legkisebb baleset nélkül ment végbe az egész, s noha a közönség, szeretett jelöltjeink lakása előtt még sokáig állott, végre mégis rendben szétoszlott.

Ezután következett a vidéki küldöttek tisztelgése jelöltjeinknél. Első a h.-böszörményi volt; utána következett a nyiregyházi küldöttség. Szónokuk Lukács Ödön ref. lelkész a következő beszédben üdvözölte a képviselőjelölteket:

Tisztelt hazafiak!

Elhoztuk önöknek Nyiregyháza közjogi ellenzéki választópolgárainak őszinte hazafias üdvözletét. Önöknek, mint a hazaboldogitó elvek, lelkes, bátor és szilárd viadorainak, apostolainak. Némi önérzettel hivatkozunk arra, ha ugyan a honfiui kötelességek teljesitése érdemül róvható fel, — hogy 1872-ben mi teljesitettük a miniszterelnök megbuktatását, most Debreczenen a sor ezt teljesiteni! Kivánjuk, hogy ezt Debreczen város független választópolgárai véghez is vihessék! Ismételve üdvözöljük önöket s kivánjuk, hogy e hon boldogitására soká éljenek!

A szükkörben összegyültek ajkairól harsány éljenzés hangzott el, és szivélyesen kezet szoritottak jelöltjeinkkel. Ezek után a többi küldöttségek tisztelegtek sorban. Igy telt el az idő estig.

A bankett.

Király Mihály vendéglőjének udvarán és termeiben mintegy 400 személyre volt teritve; de a banketten részt venni akarókat összesen alig volt képes befogadni a helyiség.

Az első pohárköszöntést a nagyteremben hol Simonyi Ernő ült, pártunk alelnöke Kertész István mondotta, annak adván kifejezést, hogy engedje az isten, miszerint jelöltjeinket már a jövő héten mint városunk képviselőit üdvözölhessük.

Ezután Simonyi állott fel, s nagy tetszés nyilvánitás közepett a következő beszédet mondotta:

Simonyi Ernő beszéde a banketten.

A tisztelt szónok ki engem felköszöntött, felemlitette a mai fogadtatást. En őszintén megvallom, hogy még mindig mintegy elszédülten, elkábultan állok itt, a mai nagyszerü fogadtatás hatása alatt, ilyen fogadtatást érdemelne oly képviselő, a ki a hazának eredményedus nagy szolgálatokat tett.

(Eljen! éljen!)

En fájdalom sok eredményt nem dicsekedhetem, én törekvéseimet, igyekezetemet, buzgóságomat nyugodt kebellel bocsátom a szigoru birálat alá, de az eredmény elérése nem az én erőmhöz, tehetségemhez volt mérve; oly gyülekezetben, melyben a többség határoz, — nem az érvek fontossága, hanem a szavazat mennyisége dönt. (Igaz! ugy van!) E felett pedig nekünk hatalmunk nem volt, nem volt azért, mert a magánérdek sokkal hatalmasabb eszköz, mint a legfontosabb érv, melyet felhozni lehet. (Ugy van!) Uraim! Ezen körülmény csak egy módon orvosolható, Orvosolhatja a nemzet többségének akarata; ha a nemzet többsége akaratának kifejezést ád a most közelgető választások alkalmával, akkor biztosak lehetünk abban, hogy azon elvek, melyeket mi hirdetünk érek óta, győzelemre fognak emeltetni. (éljen! éljen!) Mert nem lehet, nem szabad feltételeznünk egy nemzetről, hogy annak többsége nem azon elvekhez ragaszkodik, mely a nemzet lételét, önállóságát, függetlenségét alapitja meg. (ugy van!) A küzdelem, melyet mi küzdöttünk az országgyülésen egymásután, nehéz volt, hosszan tartott; az eredmény mit felmutatni képesek vagyunk, még eddigelé nem oly szembe ötlő, hogy hóditani képes volna ön magához, de uraim! ezért nem csüggedünk, küzdünk bátran-, az ellenségeskedéseknek, rágalmaknak mindig ki van téve az, a ki nagy dolgok mellett harczol küzd a köz pályán (ugy van!) De csüggedni nem szabad azért, mert néhány év még eredményre nem vezetett bennünket. A czél, melyet mi elérni óhajtunk, nem oly csekély, melyet könnyü küzdelemmel elérni lehetne.

A mi hazánk szerencsétlen fekvésü, majdnem negyedfél század óta oly helyzetben volt, hogy szomszédai megszokták saját gyarmataiknak tekinteni. Ezt igen nehéz meg választani; miért? mert akkor midőn mi a legigazságosabb jogunkat követeljük, sértjük az ő önérdekeit, már pedig saját érdekeit sérteni a mig lehet nem engedheti. De azért mert az ő érdekök az volna, hogy Magyarország mindig fejős tehén maradjon, azért uraim, a mi érdekeinket feláldozni jövőnket odaadni az ő kedvökért nem szabad. Nekünk magyaroknak első és mindenekfelett legszentebb kötelességünk Magyarország érdekeit tartani szem előtt (ugy van!) nem lehet oly magyar miniszternek lenni ki más nép érdekeit tekintené, mint a magyar népét (ugy van!) Azon miniszter, a ki más tekintetek által vezéreltetik, mint hazájának érdekei által, az árulója a hazának (igaz) uraim! habár nehéz küzdelmeken mentünk keresztül, sokat kellett szenvedni az ellenfél megtámadásaitól és rágalmaitól, és habár az eredmény, melyet felmutatni képesek vagyunk, nem nagy, ne higyjék, hogy munkálkodásunk meddő volt.

Már is ébredni kezd a nemzet nagy zöme, belátni kezdi mind azt, hogy az elvek, melyeket mi hirdettünk ugyanazok voltak, mióta Magyarország népének szájáról levettük a lakatot, hogy ezek azok, melyek hazánk jövőjét biztositani képesek. Azért uraim! mindezen nehézségek közt csüggedni nem szabad, hanem a magyar népre is szükség van; arra kérem tehát önöket, hogy midőn bizalmokkal megbizva és tisztelve, a képviselő házba mint képviselőket küldik jelöltjeiket, otthon támogatniok kell, mert annyi annak az ereje, a mennyi támogatásban részesül otthon. Önök tudják, hogy a hol 450 tagból álló gyülekezetbe szavaz minden ember, egynek 449 van ellene.

De hogy nyomatékos legyen, kell, hogy képesek legyünk azt mondani, hogy mi kevés számmal szólunk, hanem a nép nagyrésze szól mellettünk.

Uraim! Debreczen városának kötelessége volt ezen harczot küzdeni, a melyet most küzdeni kötelessége volt, Debreczen városa képviselőit, mind a hármat a biharipontok alapján választotta (igaz.) Debreczen város polgárai háládatlanokká lennének, ha ezen képviselők a bihari pontok alapján megmaradva, ugy nézték volna, mint nezték, de ők oda hagyták a bihari pontokat, majd kisütötték, hogy a bihari pontok a közösügyre nézve nem egyebek, mint lyukas mogyoró. Es ezen mogyoró lesülyeszti fokról fokra a hazát, rálép a lejtőre, melyen megállani nem lehet, mely a meredek felé vezet, oda dönti hazánk sorsát az örvénybe. Debreczennek kötelessége volt ezen nagy árulás ellen tehát tiltakozni. Ugy van!

Bármi legyen is vége ezen küzdelmünk és eredménye azon nagy lelkesedésnek, melynek tanuja voltam, melyben részesiteni méltóztattak, azon tengernyi népet, melyet szemeim előtt láttam, őszinte, nem paranesolt tiszta szivből eredő lelkesedést (taps, éljen!) mind ezeket siromig elfelejteni nem fogom, (éljen! éljen! éljen!) Es higyjék meg uraim! hogy a mi személyemet illeti, azon csekély fáradságot melyet én hazám ügyének szentelhettem, dusan megjutalmazva érzem azon lelkes fogadtatás által, melyben ma részesültem és hogy még azt óhajtom, hogy a jövő már küszöbön levő választásoknál az én nevem győzelmesen jöjjön ki a választói urnából. Nem a hiuság, önérdek vezérelt engem, hanem óhajtom és kivánom hazám érdekében, óhajtom és kivánom Debreczen város érdekében. En hiszem és remélem, hogy annyi lelkesedés, melynek tanuja voltam, eredmény nélkül maradni nem fog. Isten éltesse Debreczen város lakosságát (éljen! éljen!)

A bankett további folyamáról lapunk holnapi számában.

*

Kedves képviselöltjeink a mai déli vonattal városunkból elutaztak.

Felelős szerkesztő: Péter Gábor.

Kiadó tulajdonos: Vértessi Lajos.

Debrecen, 1878. nyomatott Tiszai Dániel örökösei könyvnyomdájában.